

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת אמור****"בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת" - מאמר ב**

"וַיִּדְבַר אֱלֹהִים בְּיַד מֹשֶׁה לְאֹמֶר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַה' עִ"כ (אמור כג לד).
 "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדָּר פֶּתַת תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ
 עֵבֶת וְעָרְבִי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים" ע"כ
 (שם מ).

"בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַסֻּכּוֹת"
 ע"כ (שם מב).

-א-

במלבי"ם (אמור אות קפג) "בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים" (שם לד). **הנה החג הזה יקרא לפעמים בשם 'חג האסיף'** (משפטים כג טז, כי תשא לד כב) **ולפעמים בשם 'חג' סתם או 'מקרא קדש'** (פנחס כט יב, מלכים א' ח ב, נחמיה ח יד ובכ"מ).

ואם רצה לקראו פה בשם חג הסוכות היה לו לומר תיכף ענינו והיל"ל חג הסוכות לה', שבעת ימים תשבו בסוכות, כמ"ש "חג המצות לה' שבעת ימים מצות תאכלו" (שם ו). לא שיקראו בשם חג הסוכות. ויפרש שם חג (במ"ש מקרא קדש. תקריבו אשה) ויניח מלהודיע ענין הסוכות עד בסוף. ופי' חז"ל, כי הגם שהוצרך להניח הודעת הלכות הסוכה שהם מרובים עד לסוף, (משא"כ ענין המצה ופרטיה נתבאר כבר בפ' בא) **בכ"ז הוכרח לקראו תיכף בשם 'חג הסוכות', שלא נטעה שמה שכתב אח"כ "בסוכות תשבו שבעת ימים", הם אחר שבעת ימי החג שזכר לפניו, לכן אמר חג הסוכות ולמדנו שהם ז' ראשונים, עכ"ל.**

-ב-

גם י"ל בהקדם מה שאמרו בסוכה (כו א) אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק **נאמר כאן "חמשה עשר" (אמור כג לד) ונאמר "חמשה עשר" בחג המצות** (שם ו), **מה להלן לילה הראשון חובה, מכאן ואילך רשות, אף כאן לילה הראשון חובה, מכאן ואילך רשות, ע"כ.**

ומבואר דכאן כתבה התורה חיוב אכילה בסוכה בליל טו, ומובן שפיר מה שהתורה קראה כאן בשם 'חג הסוכות', כדי ללמד דחיוב אכילה הוא בסוכה. וכדי שלא נטעה לומר דגם בשאר הימים נוהג חיוב זה, לכן הפסיקה התורה בחיוב ד' מינים, ואחר כך כתבה התורה "בסוכות תשבו שבעת ימים" הנוגע לשאר הימים.

-ג-

בפרי מגדים (או"ח ריש סי' תרנא, באשל אברהם) בד"ה מבואר וכו', **סוכה בליל א' דוחה לולב דעדיין לא מטא זמנו.** וכו', עכ"ל.¹
ובמטה אפרים (סי' תרכה סעי' כב) כתב מי ששהוא ביום טוב ולפניו שני מקומות, **באחת יש שם סכה ואין שם לולב ובאחת יש שם לולב ואין שם סכה, וכו', ילך למקום שירצה, עכ"ל.**

ובאלף למטה (שם ס"ק לג) הביא שם צדדים לכאן ולכאן אי מצות סוכה עדיף או לולב, וסיים שם דכיון שיש פנים לכאן ולכאן ואין בידי להכריע כתבתי [במטה אפרים] שילך למקום שירצה, והיינו לאיזה מצוה שנפשו חשקה יותר. **ושם בסוף הדיבור, שוב מצאתי בפרי מגדים בחלק אשל שכתב בפשיטות דחיוב ליל א' דסוכה קודם ללולב דעדיין לא מטי זימניה, ולענ"ד כמו שכתבתי דאפשר דבזה דגם סוכה לא מטי זימניה שפיר דמי לבטולי הא מקמי הא וכו' עכ"ל.**

-ד-

בשו"ת יוסף (או"ח סי' שפט אות ב) ובזה נבוא אל המכוון, **דהנה הפרי מגדים** (אשל אברהם ריש סי' תרנ"א) **חקר מי שעומד ביום טוב ראשון של חג ואין בידו לולב ולא סוכה ולפניו שני מקומות באחד יוכל לקיים מצות סוכה ולא לולב ובאחד מצות לולב ולא סוכה איזה מהן קודם.** ולכאורה היה נראה להביא

ובהגהות וחיידושים חכמת שלמה (או"ח סי' תרכה סעי' א) בסוכות תשבו שבעת ימים וכו'. נ"ב, הנה יש לספק בדין אם היה לפניו שתי עיירות, **באחת יש סוכה ובאחת לולב, לאיזה עיר הולך, או אם היה במאסר ונתנו לו רשות לצאת לקיים מצוה אחת אם יקיים סוכה או לולב.** והנה לכאורה היה נראה דסוכה קודם, דהוי קודם בזמן, דזה חל בלילה וזה ביום. אך בחידושי לתורה בדרוש לסוכות שנת תקצ"ז העליתי דלולב קודם מכח דהוא פרסומי ניסא, כמו שכתוב במדרש (תנחומא פרשת אמור אות יח) שבו נודע שישראל זכו בדין. **והוכחתי כן מן התורה דהקדים לולב לישיבת סוכה להראות כן, ע"ש שהארכתי בזה בעזרת השם יתברך, ודו"ק. וכו' עכ"ל.**

-ו-

ונראה מה שהוכיחו [בשו"ת יוסף ובחכמת שלמה] שיש להקדים לולב לסוכה ממה שהקדימה התורה לולב לסוכה, פי' משום שפסוק ולקחתם לכם הוא קודם בסוכות תשבו שבעת ימים. אולם לפי מה שנתבאר דבפרשה זו ישנם ב' חיובים במצות סוכה, **א. אכילה בליל 'חמשה עשר'** [שהוא נלמד מג"ש חמשה עשר חמשה עשר מחג המצות] **ב. אכילה בסוכה בשאר הימים** [ונלמד מקראי "בסוכות תשבו שבעת ימים" וגו'].
 א"כ התורה הקדימה חיוב אכילה בלילה הראשון של סוכות למצות לולב, ולפ"ז אין ראייה ממה שכתוב בסוכות תשבו אחר מצות ולקחתם לכם, דהא ליל חמשה עשר [שעליו אנו דנים] כתוב קודם וצ"ע.

* * *

פרשת אמור**"תוֹשֵׁב כֶּהֱן וְשֹׁכֵר לֹא יֵאָכֵל קֹדֶשׁ"**

"יִכָּל זֶר לֹא יֵאָכֵל קֹדֶשׁ תוֹשֵׁב כֶּהֱן וְשֹׁכֵר לֹא יֵאָכֵל קֹדֶשׁ" ע"כ (אמור כב ט).

ובפ"י רש"י (שם) בד"ה תושב כהן ושכיר - תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק וכו', עכ"ל.
 ומבואר בדברי רש"י דכשהוא תיבה בפני עצמה הוא נקוד קמץ, אבל כשהוא דבוק הוא נקוד פתח.

זבחים (פ"ה מ"ה) זבחי שלמי צבור ואשמות, אלו הן אשמות אשם גזילות אשם מעילות אשם שפחה חרופה אשם נזיר אשם מצורע אשם תלוי שחיטתו בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון וכו', ע"כ.
ובספר אבודרהם (משנת איזהו מקומן) החמשה הראשונים הם סמוכים ולכך נקודה האלף בשבא ופתח, אבל הששי שהוא אשם תלוי האלף נקודה בקמץ מפני שהוא שם, עכ"ל.

הובאו דבריו באליה רבה (סי' נ"ס"א), ובפרי מגדים (או"ח חיים א"א סי' נ"ס"א).

וסמוכים לדבריו מדברי רש"י בפרשה.

"לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה' הִנְנִי יֹסֵד בְּצִיּוֹן אֶבֶן אֶבֶן בְּחֹן פְּנֵי יְקָרְת מוֹסָד מוֹסָד הַמִּצְוִי לֹא יִחַשׁ" ע"כ (ישעיהו כח טז).

ובפ"י רש"י (שם) מוסד מוסד - הראשון פתח לפי שהוא דבוק, עכ"ל.

² **בפרי מגדים שם:** עיין אליה רבה (סי' א) בשם אבודרהם וכו' אשם גזילות כולם בסמיכות בחטף פתח, מה שאין כן אשם תלוי (בנפסד) [בנפרד] בשני קמץ, ופשוט הוא, עכ"ל.

¹ ועי' באלף המגן על מטה אפרים (סי' תרכה אות כב) מש"כ סמוכין לדברי הפרי מגדים.